

Bruxelles, 28. svibnja 2021.
(OR. en)

9032/21

ENV 331
CLIMA 119
IND 141
CHIMIE 59
TRANS 319
AGRI 232
ENER 198
SAN 315
COMPET 386
ECOFIN 468
CONSOM 123
MARE 17
RELEX 463

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija Put prema zdravom planetu za sve – Akcijski plan EU-a: Prema postizanju nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla

1. Komisija je 12. svibnja 2021. usvojila navedenu komunikaciju, naslovljenu „Put prema zdravom planetu za sve – Akcijski plan EU-a: Prema nultoj stopi onečišćenja zraka, vode i tla”, kao jedan od ključnih ciljeva europskog zelenog plana.
2. U toj komunikaciji Komisija utvrđuje novi sveobuhvatan okvir za djelovanje EU-a protiv onečišćenja. Na temelju devet vodećih inicijativa i drugih mjera, koje uključuju i zakonodavne prijedloge, pruža smjernice za uključivanje sprečavanja onečišćenja u sve relevantne politike EU-a, za poboljšanje provedbe relevantnog zakonodavstva EU-a i za utvrđivanje eventualnih nedostataka. Kako bi se EU usmjerilo prema cilju postizanja zdravog planeta za sve do 2050., u akcijskom planu utvrđuju se ključni ciljevi za 2030. kao pokazatelji za mjerenje napretka u smanjenju onečišćenja na izvoru na temelju postojećeg zakonodavstva i inicijativa u području onečišćenja zraka, onečišćenja bukom, bioraznolikosti, pesticida, mikroplastike i otpada.

3. Akcijski plan EU-a potkrijepljen je dvama radnim dokumentima službi Komisije naslovljenima „Prema okviru za praćenje i izgleda za postizanje nulte stope onečišćenja” (*Towards a monitoring and outlook framework for the zero pollution ambition*) i „Digitalna rješenja za postizanje nulte stope onečišćenja” (*Digital Solutions for Zero Pollution*).
 4. Komisija je navedeni akcijski plan 21. svibnja 2021. predstavila Radnoj skupini za okoliš i odgovorila na inicijalna pitanja.
 5. U cilju usmjeravanja razmjene mišljenja na predstojećem sastanku Vijeća (okoliš) 10. lipnja 2021. za delegacije se u Prilogu nalazi pripremni dokument predsjedništva, koji uključuje tri pitanja za strukturiranje rasprave.
 6. Odbor stalnih predstavnika poziva se da primi na znanje pripremni dokument predsjedništva i proslijedi ga Vijeću u svrhu razmjene mišljenja 10. lipnja 2021.
-

**Sastanak Vijeća za okoliš
10. lipnja 2021.**

– Razmjena mišljenja –

***Put prema zdravom planetu za sve
Akcijski plan EU-a: Prema postizanju nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla***

Pripremni dokument predsjedništva s pitanjima za ministre i ministrice

Od 2019. u okviru europskog zelenog plana¹ pokrenute su razne politike i mjere s ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050., a istodobno se promiču sinergije među različitim sektorima. Da bi se odgovorilo na stalne prijetnje kojima su izloženi ljudi, životinje i ekosustavi, u europskom zelenom planu EU se, među ostalim, poziva „da bolje prati, prijavljuje, sprečava i uklanja onečišćenja zraka, vode, tla i potrošačkih proizvoda”².

Ambicije, prioriteti i ciljevi

Komunikacija „Put prema zdravom planetu za sve – Akcijski plan EU-a: Prema postizanju nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla”³, koju je Europska komisija usvojila 12. svibnja 2021., posljednja je sastavnica skupa novih strategija i politika kojima se utvrđuje vizija netoksičnog okoliša u EU-u, a svi tekući i planirani naponi objedinjuju u integrirani pristup, u kojem najistaknutije mjesto ima sprečavanje onečišćenja. U tu se svrhu uspostavlja djelotvornija „hijerarhija nulte stope onečišćenja”, pri čemu se uzimaju u obzir načela sadržana u Ugovoru, posebno načelo opreznosti, načelo preventivnog djelovanja, načelo da se šteta nanесена okolišu popravljа ponajprije na samom izvoru te načelo da onečiшćivač plaća.

¹ COM(2019) 640.

² COM(2021) 400, str. 1.

³ Isto.

Na vrhu preokrenute piramide djelovanja nalazi se sprečavanje jer bi onečišćenje uvijek trebalo spriječiti na izvoru, a na najmanju ga moguću mjeru treba svoditi samo onda kada to nije moguće. Kako bi se to postiglo, neophodno je usredotočiti se na način na koji se roba i usluge osmišljavaju, proizvode, isporučuju, pružaju i/ili upotrebljavaju i odlažu. Naposljetku, ako do onečišćenja dođe, trebalo bi ga sanirati, a nastalu štetu nadoknaditi.

Cilj nulte stope onečišćenja međusektorski je cilj koji doprinosi UN-ovu Programu održivog razvoja do 2030. i nadopunjuje cilj postizanja klimatske neutralnosti do 2050., u sinergiji s čistim i kružnim gospodarstvom te ciljem obnavljanja bioraznolikosti.

Glavni je cilj akcijskog plana promicati uključivanje sprečavanja onečišćenja u sve relevantne politike EU-a, djelotvorno i proporcionalno ostvariti što veće sinergije, poboljšati provedbu i utvrditi eventualne nedostatke ili kompromise. U svrhu promicanja djelovanja u planu je utvrđeno šest ciljeva za 2030., koji obuhvaćaju područja od onečišćenja zraka i onečišćenja bukom do kemijskih pesticida, mikroplastike i stvaranja otpada.

Ti su ciljevi popraćeni nizom mjera koje treba provesti u razdoblju od 2021. do 2024. i koje su, zajedno s devet vodećih inicijativa opisanih u tekstu, osmišljene kao dopuna brojnim drugim inicijativama i instrumentima iz europskog zelenog plana, kako bi se na taj način doprinijelo poboljšanju našeg zdravlja i dobrobiti, očuvanju ekosustavâ i usmjeravanju na postizanje nulte stope onečišćenja prouzročenog proizvodnjom i potrošnjom. Većina ciljeva povezana je s evaluacijama i revizijama zakonodavstva čiji je cilj poboljšati primjenu i provedbu pravnih instrumenata, posebno onih posvećenih buci, vodi, zraku i kvaliteti tla.

Kako bi se ostvario prijelaz na nultu stopu onečišćenja, akcijskim planom utvrđuju se mjere za osiguravanje strože primjene i provedbe, poticanje djelovanja u cijelom društvu, pospješivanje promjena na svjetskoj razini i praćenje napretka, predviđanje trendova i promicanje nulte stope onečišćenja.

Poboljšanje zdravlja i dobrobiti

Glavni je cilj navedene komunikacije smanjenje zdravstvenih nejednakosti nultom stopom onečišćenja i podupiranje mjera u gradovima. Kako bi se to postiglo, u komunikaciji se predlaže jačanje suradnje među različitim sektorima na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini. Socijalna dimenzija akcijskog plana usmjerena je na politike u zdravstvenom sektoru, primjerice u okviru plana za borbu protiv raka, i njegovu interakciju sa zakonodavstvom u području okoliša, kao što su tekuće i buduće revizije direktiva o kvaliteti zraka, vodi za piće, vodi za kupanje i pročišćavanju komunalnih otpadnih voda te strategije o kemikalijama. Urbanističko planiranje ključno je za smanjenje nejednakosti, a dostignuća ostvarena u okviru strategije za održivu i pametnu mobilnost, vala obnove, misija u okviru programa Obzor Europa i novog europskog Bauhausa stoga mogu znatno doprinijeti postizanju cilja nulte stope onečišćenja, u mjeri u kojoj potaknu djelovanje na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, pri čemu treba imati na umu svrhu tih instrumenata – doprinos smanjenju onečišćenja na izvoru.

Život u skladu s granicama našeg planeta

Onečišćenje je s godinama stvorilo golem pritisak na naše ekosustave i ugrozilo bioraznolikost. Akcijskim planom utvrđuju se jasne mjere izravno povezane s okolišem, pri čemu se naglašava važnost budućih pravno obvezujućih ciljeva EU-a u pogledu obnove prirode u okviru strategije EU-a za bioraznolikost i predstojeće strategije EU-a za tlo. Potreban je i regionalan pristup nultoj stopi onečišćenja, pri čemu će i ondje ključnu ulogu imati sinergije s postojećim regulatornim okvirima za zaštitu zraka, slatkih voda, mora i oceana, kao što su Direktiva o nacionalnim obvezama smanjenja emisija, Okvirna direktiva o vodama, Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji i strategija „od polja do stola”.

Prema nultoj stopi onečišćenja prouzročenog proizvodnjom i potrošnjom

Naš način proizvodnje i potrošnje jedan je od prioriteta europskog zelenog plana, a akcijski plan bavi se i industrijskom i gospodarskom dimenzijom puta prema nultoj stopi onečišćenja. Za ostvarenje tog cilja potreban je kružan i zelen pristup gospodarstvu, a jedan aspekt takvog pristupa odnosi se na olakšavanje odabira koji su u skladu s nultom stopom onečišćenja provedbom i poboljšanjem postojećih okvira, kao što su mjerenje ekološkog otiska proizvoda, akcijski plan za kružno gospodarstvo, Direktiva o industrijskim emisijama i znak za okoliš EU-a, te provedbom budućih inicijativa, kao što su inicijativa u vezi s tvrdnjama o prihvatljivosti proizvoda za okoliš i revizija Direktive o oporezivanju energije.

Zajednička transformacija na nultu stopu onečišćenja

U akcijskom planu, kojim se želi ostvariti trojaki cilj unaprjeđenja zdravlja i dobrobiti ljudi, prihvaćanja potrebe da živimo u skladu s granicama našeg planeta i pomaka prema nultoj stopi onečišćenja prouzročenog proizvodnjom i potrošnjom istaknut je cijeli niz važnih novih i postojećih inicijativa. U njemu je također naglašena važnost koordiniranog postupka planiranja i provedbe kako bi se osiguralo stalno napredovanje prema ciljevima nulte stope onečišćenja, uz istodobno rješavanje problema onečišćenja na njegovu izvoru. Time će se na najsustavniji i najodrživiji način ostvariti dugoročne koristi za okoliš, uzimajući pritom u obzir najnovija znanstvena saznanja i standarde kojima se u konačnici osigurava zdravlje naših građana i ekosustavâ. Nastojanja da se postigne nulta stopa onečišćenja mogla bi istodobno djelovati kao pokretač djelovanja i povećati mogućnosti koje nude navedene inicijative.

U akcijskom se planu navodi nekoliko mjera za omogućivanje strože primjene i provedbe, kao što su: izrada novih zajedničkih mjera u pogledu usklađivanja koje bi provodila nacionalna tijela u suradnji s europskom mrežom agencija za zaštitu okoliša, inspektorima, revizorima, policijom, tužiteljima i sucima; jačanje suradnje tijela za zaštitu okoliša i drugih provedbenih tijela radi osmišljavanja mjera međusektorske usklađenosti na nacionalnoj i prekograničnoj razini; jačanje Direktive o zaštiti okoliša putem kaznenog prava; evaluacija i moguća revizija Direktive o odgovornosti za okoliš; razvoj standardiziranih odredaba o osiguravanju usklađenosti na europskoj i međunarodnoj razini; promicanje vrhunskih tehnologija te osnaživanje civilnog društva kako bi nadziralo usklađenost.

Komisija će u sklopu Osmog programa djelovanja za okoliš izraditi integrirani okvir „Praćenje i izgledi za postizanje nulte stope onečišćenja” kojim će se analizirati sinergije, pratiti napredak i promicati integrirana rješenja i preporuke. Prvo izvješće planira se za 2022., a drugo za 2024. Kako bi se to ostvarilo, trebat će ojačati postojeće strukture, kao što su centri znanja i izvrsnosti EU-a važni za postizanje nulte stope onečišćenja. Europska agencija za okoliš, Zajednički istraživački centar i nedavno osnovan Europski opservatorij za klimu i zdravlje imat će ključnu ulogu u prikupljanju podataka za taj alat za praćenje i predviđanje.

Uspostavom nove dioničke platforme za nultu stopu onečišćenja, u suradnji s Odborom regija, okupit će se dionici i stručnjaci iz različitih područja politika radi promicanja plana za nultu stopu onečišćenja, stvaranja osjećaja suodgovornosti te promicanja suradnje i integriranih rješenja i mjera kako bi se maksimalno povećale sinergije s nastojanjima povezanima s dekarbonizacijom i oporavkom nakon pandemije bolesti COVID-19.

Na međunarodnoj razini EU će, u skladu s akcijskim planom, promicati cilj nulte stope onečišćenja u okviru inicijativa trgovinske politike i sporazuma o slobodnoj trgovini te jačati primjenu i provedbu poglavlja tih sporazuma koja se odnose na trgovinu i održivi razvoj.

Predložena pitanja za razmjenu mišljenja na sastanku Vijeća za okoliš 10. lipnja 2021.:

- Kako države članice ocjenjuju pristup, opseg i razinu ambicioznosti akcijskog plana za postizanje nulte stope onečišćenja?
- S obzirom na međusobnu povezanost s nekoliko strategija predstavljenih u okviru europskog zelenog plana, kako bi se mogao povećati učinak sinergija?
- Koje mjere za primjenu i provedbu iznesene u akcijskom planu za postizanje nulte stope onečišćenja države članice smatraju glavnima?